

uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummer: AMS 12/6458

uitspraak van de enkelvoudige kamer van 31 oktober 2013 in de zaak tussen

, eiser
(gemachtigde mr. A.R. Kellermann).

en

Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam, verweerder

(

Procesverloop

Bij besluit van 6 augustus 2012 (het primaire besluit) heeft verweerder het verzoek om gesubsidieerde bijstand van eiser afgewezen.

Bij besluit van 13 november 2012 (het bestreden besluit) heeft verweerder het bezwaar van eiser tegen het primaire besluit ongegrond verklaard.

Eiser heeft tegen dit besluit beroep ingesteld.

Verweerder heeft een verweerschrift ingediend.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 28 augustus 2013. Eiser en verweerder zijn vertegenwoordigd door hun gemachtigden. Het onderzoek is ter zitting gesloten.

Overwegingen

1.1 Eiser is door zijn gemachtigde bijgestaan in een (strafrechtelijke) procedure met betrekking tot een ontnemingsvordering op grond van artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht. Daarvoor is door verweerder een toevoeging verleend onder oplegging van een eigen bijdrage van € 76.--, te betalen door eiser.

1.2 De Politierechter heeft in deze procedure de vordering jegens eiser volledig afgewezen. Namens eiser heeft zijn gemachtigde bij de vaststelling vergoeding voor de op basis van voormelde toevoeging verleende rechtsbijstand, onder verwijzing naar artikel 44 van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb), verzocht om nihilstelling van voornoemde eigen bijdrage. Bij besluit van 1 juni 2012 heeft verweerder de vergoeding vastgesteld zonder toepassing van de nihilstelling.

1.3 Nadat een drietal telefoontjes van gemachtigde van eiser met verschillende

medewerksters van verweerder, waarin verweerder zich onder meer heeft beroepen op een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) en eisers gemachtigde de toepasselijkheid daarvan heeft betwist, niet leidden tot de verzochte nihilstelling, heeft eiser(s) gemachtigde op 6 juli 2012 bij verweerder een bezwaarschrift ingediend tegen de vaststelling vergoeding vanwege de weigering nihilstelling eigen bijdrage.

1.4 Voor deze bezwaarprocedure heeft de gemachtigde namens eiser op 9 juli 2012 een toevoeging aangevraagd. Verweerder heeft deze aanvraag van eiser bij het primaire besluit van 6 augustus 2012 afgewezen. Daarbij heeft verweerder zich - voor zover hier van belang - onder verwijzing naar artikel 12, tweede lid, onder g van de Wrb op het standpunt gesteld dat het gaat om een probleem waarvoor geen advocaat nodig is.

1.5 Op 17 september 2012 heeft eisers gemachtigde namens eiser tegen deze afwijzing bezwaar gemaakt. Hierbij heeft hij zich beroepen op de hiervoor omschreven (zie 1.3) gang van zaken en heeft hij gesteld dat eiser voormeld bezwaar nimmer zelf had kunnen voeren. Verweerder heeft immers zelf jurisprudentie aangehaald, de gemachtigde daarmee geconfronteerd en na betwisting van de toepasselijkheid daarvan heeft verweerder gepersisteerd bij de afwijzing van de nihilstelling. Ook is nog altijd niet op het bezwaarschrift beslist, hetgeen erop zou kunnen wijzen dat het hier dus niet gaat om een eenvoudige kwestie, aldus de gemachtigde van eiser in dit bezwaarschrift.

1.6 Verweerder heeft daarop bij besluiten van 18 en 29 oktober 2012 het bezwaar van 6 juli 2012 gegrond verklaard in die zin dat de nihilstelling is toegewezen, onder toekenning van 0,25 punt aan kostenvergoeding (€ 109,25). In de mutatie vaststelling vergoeding staat bij de toelichting vermeld dat "omdat de zaak is beëindigd zonder oplegging van een straf of maatregel de Raad de opgelegde eigen bijdrage op nihil heeft gesteld" en wordt verwezen naar artikel 44, tweede lid, van de Wrb.

2.1 Bij het bestreden besluit van 13 november 2012 heeft verweerder het bezwaar van 17 september 2012 ongegrond verklaard en heeft daarbij in aanvulling op het primaire besluit overwogen dat de toevoeging ook afgewezen had moeten worden omdat de kosten van rechtsbijstand niet in redelijke verhouding staan tot het belang van de zaak. In het bestreden besluit staat vermeld dat deze afwijzingsgrond in een telefoongesprek met de heer C. de Jong van verweerder op 1, 3 of 29 oktober 2012 aan de gemachtigde van eiser is meegedeeld. Verweerder heeft aldus aan het bestreden besluit ten grondslag gelegd dat het op geld waardeerbaar belang in kwestie beneden een bedrag van € 500,- blijft. Rechtsbijstand kan dan enkel worden verstrekt indien een voldoende zwaarwegend en niet direct op geld waardeerbaar belang dat rechtvaardigt. Verweerder is niet gebleken van een dergelijk belang.

2.2 Eiser heeft in beroep aangevoerd dat hier wel degelijk sprake is van een zwaarwegend, algemeen en principieel belang, nu het geschil zich toespitst op de uitleg van artikel 44, tweede lid, van de Wrb in relatie tot afloop van een procedure inzake een ontnemingsvordering. Eiser heeft aangevoerd dat zijn zwaarwegend belang is gelegen in het feit dat de nihilstelling van de eigen bijdrage een symbolische (her)bevestiging is voor het feit dat de strafrechter geen maatregel heeft opgelegd in de onderliggende ontnemingsprocedure. Zonder het bezwaarschrift van zijn gemachtigde had eiser deze nihilstelling niet kunnen bewerkstelligen.

Bovendien is de uitkomst van het bezwaar tegen de weigering nihilstelling niet alleen voor eiser zelf, maar ook voor anderen in eenzelfde situatie van belang.

3.1 In artikel 12, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wrb is bepaald dat rechtsbijstand niet wordt verleend indien de aan de te verlenen rechtsbijstand verbonden kosten niet in redelijke verhouding staan tot het belang van de zaak.

In het derde lid van dat artikel is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld omtrent de overeenkomstig het tweede lid in acht te nemen criteria. Deze regels zijn neergelegd in het Besluit rechtsbijstand- en toevoegcriteria (Brt).

3.2 In artikel 4, tweede lid, van het Brt is bepaald dat rechtsbijstand op basis van een toevoeging anders dan ten behoeve van een eenvoudig rechtskundig advies, als zijnde van onvoldoende belang, niet wordt verleend indien het op geld waardeerbaar belang beneden een bedrag van € 500,-- blijft.

In het zevende lid van dat artikel is bepaald dat, in afwijking van het eerste tot en met het vierde lid, rechtsbijstand of een toevoeging kan worden verleend indien zwaarwegende belangen van de rechtzoekende dit rechtvaardigen, of indien zwaarwegende persoonlijke omstandigheden van de rechtzoekende dit rechtvaardigen in het belang van een effectieve toegang tot het recht.

4.1 Op deze zaak is, gelet op het overgangsrecht van deel C, artikel 1, van de Wet aanpassing bestuursprocesrecht, de Algemene wet bestuursrecht van toepassing zoals deze wet luidde tot en met 31 december 2012. Het in beroep bestreden besluit is namelijk bekend gemaakt vóór 1 januari 2013.

4.2 Niet in geschil is dat het financieel belang, de eigen bijdrage ter hoogte van € 76,--, van de procedure waarvoor eiser een toevoeging heeft aangevraagd onder de in artikel 4, tweede lid, van het Brt bepaalde grens blijft. Daarom moet beoordeeld worden of verweerder in redelijkheid heeft kunnen beslissen niet af te wijken van het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van het Brt.

4.3 De rechtbank overweegt dat bij de toepassing van artikel 4, zevende lid, van het Brt, steeds een afweging dient te worden gemaakt tussen het belang van de regeling in het Brt en de gevolgen van het handhaven van die regeling voor een individueel geval. De rechtbank verwijst naar het bepaalde in de Nota van toelichting bij het Besluit van 10 april 2010 tot wijziging van het Brt (blz. 9-11; Stb. 2010, 153, te vinden op www.overheid.nl). Wanneer door een rechtzoekende een gemotiveerd beroep wordt gedaan op artikel 4, zevende lid, van het Brt, zal verweerder van geval tot geval, op grond van alle concrete omstandigheden van het geval en de persoonlijke omstandigheden van de rechtzoekende, moeten beoordelen of er voldoende reden bestaat om hieraan toepassing te geven. De verlening van de rechtsbijstand dan wel de toevoeging moet bovendien gerechtvaardigd zijn in het belang van een effectieve toegang tot het recht.

4.4 Eiser heeft aangevoerd dat zijn zwaarwegend belang is gelegen in het feit dat de nihilstelling van de eigen bijdrage een symbolische (her)bevestiging is voor het feit dat de strafrechter geen maatregel heeft opgelegd in de onderliggende ontnemingsprocedure. Eiser beroept zich daarbij op artikel 44 van de Wrb, waaruit volgt dat de eigen bijdrage niet verschuldigd is indien een zaak eindigt zonder de toepassing van een straf of maatregel. Zonder het bezwaarschrift van zijn gemachtigde had eiser deze nihilstelling niet kunnen bewerkstelligen.

4.5 Verweerder stelt zich op het standpunt dat geen sprake is van een voldoende zwaarwegend belang om ondanks de niet gehaalde financiële drempel voor rechtsbijstand in aanmerking te komen. Daarbij verwijst verweerder ter zitting naar een werkinstructie waarin vier criteria staan waaraan verweerder een beroep op de hardheidsclausule/zwaarwegende omstandigheden toetst. Deze criteria zijn dat (1) het beroep op de hardheidsclausule gemotiveerd is, (2) er geen andere voorliggende voorziening beschikbaar is, (3) de uitkomst van de zaak van aanwijsbare maatschappelijke betekenis is voor grote groepen rechtzoekenden en (4) het onthouden van een advocaat in die zaak tot een aantoonbare onrechtvaardigheid/ onbillijkheid leidt. In het kader van (2) de voorliggende voorziening heeft verweerder gesteld dat eiser ook hulp had kunnen vragen bij het Juridisch Loket.

4.6 Ter zitting heeft de gemachtigde van verweerder het volgende meegedeeld. Zij was zelf degene die namens verweerder een aantal telefoongesprekken heeft gevoerd voorafgaand aan de indiening van het bezwaarschrift met de gemachtigde van eiser over de toepasselijkheid van artikel 44, tweede lid, van de Wrb in het geval van afgewezen ontnemingsvorderingen. Zij heeft namens verweerder tevens gesteld dat verzoeken om nihilstelling in dit soort zaken onder verwijzing naar beleid op basis van de uitspraak van de Afdeling van 11 augustus 2010 (ECLI:NL:RVS:2010:BN3726) altijd worden afgewezen. Ter zitting voegde zij hieraan toe dat op grond van dit beleid procedures inzake ontnemingsvorderingen namelijk worden opgevat als een vervolprocedure op de eigenlijke strafzaak en voor de uitkomst van de procedure (veroordeling of vrijspraak) is de hoofdzaak leidend. In het geval van eiser stond vast dat hij in de strafzaak was veroordeeld. Dat de ontnemingsvordering vervolgens was afgewezen deed daarom af aan de toepasselijkheid van artikel 44 van de Wrb volgens verweerder(s) beleid). De gemachtigde van verweerder heeft destijds kennis genomen van de stelling van eiser dat deze uitspraak ziet op een geheel ander soort zaak. Zij heeft destijds nog geverifieerd of inmiddels sprake was van wijziging van voornoemd beleid. Toen bleek dat dit niet het geval was, heeft zij evenwel de nihilstelling – in strijd met het staande beleid van verweerder – bij beslissing op bezwaar toch toegekend (zie ook onder 1.6) en aan eiser een kleine kostenvergoeding toegekend “omdat de gemachtigde er immers al zoveel tijd aan had besteed”. Vervolgens is de aanvraag toevoeging voor rechtsbijstand in deze bezwaarprocedure afgewezen op grond van de financiële drempel, een grond die niet aan het primaire besluit ten grondslag was gelegd.

4.7 Eiser heeft ter zitting over deze gang van zaken opgemerkt dat hij vanwege het principiële karakter van de zaak over artikel 44, tweede lid, van de Wrb dan liever een afwijzing had gehad, nu kennelijk verweerder ook zijn beleid terzake niet heeft gewijzigd. In dat geval had hij immers over deze principiële kwestie een oordeel van de rechter kunnen krijgen. Het gaat hier immers om de principiële vraag of artikel 44, tweede lid, van de Wrb van toepassing is op ontnemingsprocedures.

4.8 De rechtbank stelt vast dat eiser terecht in zijn bezwaar van 6 juli 2012 heeft aangevoerd dat de uitspraak van de Afdeling waarop verweerder zich voor de onderbouwing van zijn beleid inzake artikel 44, tweede lid, van de Wrb zegt te beroepen, ziet op een ander geval dan een ontnemingsvordering. In deze uitspraak is bepaald dat bij een gegrondverklaard beklag over het niet vervolgen van strafbare feiten, als neergelegd in artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 44, derde lid (thans tweede lid) van de Wrb niet analoog hoeft te worden toegepast, nu een gegrond verklaard beklag niet gelijk gesteld kan worden met een vrijspraak in een strafzaak. Of deze uitspraak relevant is voor de toepasselijkheid van artikel 44, tweede lid, van de Wrb op ontnemingsprocedures en hoe in dit kader het beleid van verweerder (zie 4.6) dient te worden beoordeeld, is naar het oordeel

van de rechtbank inderdaad een principiële vraag te noemen. Dat deze principiële kwestie geen onderwerp van geschil is gebleven tussen eiser en verweerder vanwege de toekennende beschikking met betrekking tot de nihilstelling na indiening van het bezwaarschrift van eiser, doet aan dit oordeel niet af.

4.9 Hoewel de rechtbank de belangenafweging die verweerder bij de toepassing van artikel 4, zevende lid, van het Brt heeft gemaakt, terughoudend dient te toetsen, is de rechtbank van oordeel dat gelet op de bovenomschreven gang van zaken alsmede het feit dat het om een juridische discussie gaat, een zwaarwegend, want algemeen en principieel, belang aangenomen dient te worden waarvoor eiser geen voorliggende voorziening beschikbaar had. Zelf had hij deze discussie niet kunnen voeren met verweerder, ook niet met behulp van een Juridisch Loket of soortgelijke voorziening. Voorts neemt de rechtbank in aanmerking dat in de onder 3.4. vermelde werkinstructie onder (4) de volgende criteria zijn vermeld:

- gaat het om een sterke wederpartij?
- is er sprake van een afhankelijkheidsrelatie tot de wederpartij?
- (....)

Aangezien hier sprake is van verweerder zelf als wederpartij en er een principieel en algemeen geldend punt van geschil bestond, heeft verweerder zich naar het oordeel van de rechtbank niet in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat hij eiser op grond van het ontbreken van zwaarwegende omstandigheden als bedoeld in zijn eigen werkinstructie, een toevoeging kon weigeren.

5. Het beroep is gegrond en de rechtbank vernietigt het bestreden besluit. In het kader van finale geschilbeslechting zal de rechtbank voorts zelf in de zaak voorzien, in die zin dat het bezwaar van eiser gegrond wordt verklaard en het primaire besluit wordt herroepen. De rechtbank bepaalt dat aan eiser voor de bezwaarprocedure over de nihilstelling eigen bijdrage een toevoeging dient te worden verleend alsmede dat de vergoeding daarop conform de daarvoor geldende regels dient te worden vastgesteld en uitbetaald, één en ander binnen zes weken na de datum van verzending van deze uitspraak.

6. Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, bepaalt de rechtbank dat verweerder aan eiser het door hem betaalde griffierecht vergoedt.

7. De rechtbank veroordeelt verweerder in de door eiser in bezwaar en in beroep gemaakte proceskosten. Deze kosten stelt de rechtbank op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op € 1416.-- (1 punt voor het indienen van het bezwaarschrift, 1 punt voor het indienen van het beroepschrift, 1 punt voor het verschijnen ter zitting, met een waarde per punt van € 472.-- en een wegingsfactor 1).

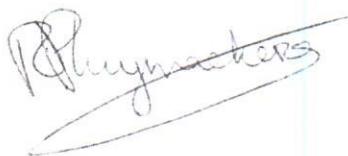
Beslissing

De rechtbank

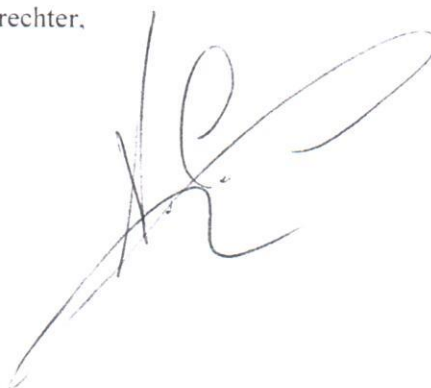
- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- verklaart het bezwaar gegrond;
- herroept het primaire besluit van 6 augustus 2012 en bepaalt dat deze uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde bestreden besluit; bepaalt dat aan eiser voor de bezwaarprocedure over de nihilstelling eigen bijdrage een toevoeging dient te worden verstrekt alsmede dat de vergoeding daarop conform de daarvoor geldende regels dient te worden vastgesteld en uitbetaald, één en ander binnen zes weken na de datum van verzending van deze uitspraak;
- draagt verweerder op het betaalde griffierecht van € 42,- aan eiser te vergoeden;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten van het geding tot een bedrag van € 1416,-, te betalen aan eiser.

Deze uitspraak is gedaan door mr. A.C. Loman, rechter,
in aanwezigheid van mr. M.E. Pluymaekers, griffier.
De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 31 oktober 2013.

de griffier,

de rechter,

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Afschrift verzonden op:
Coll: GL
D: C
SB

31 OKT 2013

VOOR KOPIE CONFORM DE GRIFPIER EN DE
ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE AMSTERDAM